

- Lezing: Genesis 29:1-30:2

29¹Jakob vervolgde zijn reis naar het land waar de volken van het Oosten wonen. ²Op een dag zag hij ergens in het open veld een put waar drie kudde schapen omheen lagen; de dieren kregen altijd uit die put te drinken. Over de opening van de put lag een grote steen. ³Als alle kudde daar bijeen waren gedreven, werd de steen van de opening gerold en kreeg het vee te drinken. Daarna werd de steen op de put teruggelegd. ⁴Jakob vroeg de herders: 'Waar komen jullie vandaan, mannen?' 'Uit Charan,' antwoordden ze. ⁵'Kennen jullie dan misschien Laban, de kleinzoon van Nachor?' 'Jazeker,' zeiden ze. ⁶'Hoe maakt hij het?' vroeg hij. 'Goed,' antwoordden ze. 'Kijk, daar komt zijn dochter Rachel juist aan met de schapen.' ⁷'Maar het is nog volop dag,' zei Jakob, 'het is toch nog geen tijd om het vee bijeen te drijven? Jullie kunnen de dieren toch te drinken geven en ze daarna weer laten grazen?' ⁸'Nee,' zeiden ze, 'dat kan niet. Pas als alle kudde bijeen zijn gedreven, rollen we de steen van de put en geven we het vee te drinken.'

⁹Terwijl hij nog met hen stond te praten, kwam Rachel eraan met de schapen van haar vader; zij was herderin. ¹⁰Zodra Jakob Rachel zag, de dochter van zijn moeders broer Laban, met Labans vee, liep hij naar de put, rolde de steen van de opening en gaf de dieren van zijn oom te drinken. ¹¹Daarna kuste hij Rachel, terwijl hij zijn tranen de vrije loop liet. ¹²Zodra hij Rachel had verteld dat hij familie van haar vader was, een zoon van Rebekka, rende ze naar haar vader en vertelde het hem.

¹³Nauwelijks had Laban het nieuws over Jakob, de zoon van zijn zus, gehoord of hij snelde hem tegemoet, omhelsde hem, kuste hem hartelijk en nam hem mee naar zijn huis. Daar vertelde Jakob zijn hele geschiedenis aan Laban. ¹⁴'Het is duidelijk,' zei Laban, 'dat je familie van me bent!'

Jakob was een volle maand bij Laban in huis ¹⁵toen deze tegen hem zei: 'Het is niet nodig dat je voor niets voor mij werkt, alleen omdat je familie van me bent. Zeg me maar wat je loon moet zijn.' ¹⁶Nu had Laban twee dochters; de oudste heette Lea, de jongste Rachel. ¹⁷Lea's ogen hadden geen glans, maar Rachel was mooi en aantrekkelijk. ¹⁸Jakob was verliefd op Rachel, daarom zei hij tegen Laban: 'Ik zal zeven jaar voor u werken om Rachel, uw jongste dochter.' ¹⁹Laban antwoordde: 'Ik kan haar beter aan jou geven dan aan een ander. Je kunt dus blijven.' ²⁰Zo werkte Jakob zeven jaar om Rachel, maar voor zijn gevoel waren het maar een paar dagen, zoveel hield hij van haar.

²¹Toen zei Jakob tegen Laban: 'De termijn is om. Geef me nu mijn vrouw, ik wil met haar slapen.' ²²Laban nodigde alle inwoners van de stad uit en gaf een feest. ²³Toen de avond was gevallen bracht hij zijn dochter Lea bij Jakob, en Jakob sliep met haar. ²⁴Ook gaf Laban zijn slavin Zilpa mee als slavin voor zijn dochter. ²⁵'s Morgens ontdekte Jakob dat het Lea was met wie hij had geslapen. 'Hoe hebt u mij dit kunnen aandoen!' verweet hij Laban. 'Ik heb toch om Rachel bij u gewerkt? Waarom hebt u me zo bedrogen!' ²⁶Laban antwoordde: 'Het is hier niet de gewoonte om de jongste vóór de oudste uit te huwelijken. ²⁷Wacht daarom tot de bruiloftsweek met de een voorbij is, dan krijg je ook de ander, op voorwaarde dat je nog eens zeven jaar voor me werkt.' ²⁸Jakob stemde toe en wachtte tot de week om was; daarna gaf Laban hem zijn dochter Rachel tot vrouw. ²⁹Ook gaf Laban zijn slavin Bilha mee als slavin voor zijn dochter. ³⁰Toen sliep Jakob ook met Rachel, en van Rachel hield hij echt, meer dan van Lea. En hij werkte nog eens zeven jaar bij Laban.

³¹Toen de HEER zag dat Jakob minder van Lea hield, opende Hij haar moederschoot, maar Rachel bleef onvruchtbaar. ³²Lea werd zwanger en bracht een zoon ter wereld, die ze Ruben noemde, 'want,' zei ze, 'de HEER heeft gezien wat ik te verduren heb. Nu zal mijn man van mij houden.' ³³Ze werd opnieuw zwanger en bracht nog een zoon ter wereld. 'De HEER heeft gehoord hoe weinig mijn man van me houdt; daarom heeft Hij mij er nog een zoon bij gegeven,' zei ze, en ze noemde hem Simeon. ³⁴En weer werd ze zwanger en bracht ze een zoon ter wereld. 'Nu ik hem drie zonen heb gebaard, zal mijn man zich eindelijk aan mij hechten,' zei ze. Daarom werd hij Levi genoemd. ³⁵En nog

een keer werd ze zwanger en bracht ze een zoon ter wereld. 'Nu zal ik de HEER loven!' riep ze uit, en ze noemde hem Juda. Hierna kreeg ze geen kinderen meer.

30¹Omdat Rachel geen kinderen van Jakob kreeg, was ze jaloers op haar zus. 'Geef mij kinderen,' zei ze tegen Jakob, 'anders ga ik dood!' ²Jakob werd kwaad en antwoordde: 'Ik ben toch zeker God niet? Hij is het die jou geen kinderen geeft!'

Preek

Lieve mensen,

Soms, als ik mensen spreek, verzuchten ze: 'ik zou wel in de tijd van de Bijbel hebben willen leven. Toen was geloven veel gemakkelijker, met God die rechtstreeks sprak of Jezus die rondliep en wonderen deed'. Nou, laat ik je uit de droom helpen: de wonderen van Jezus overtuigden lang niet iedereen. Verre van dat zelfs. En God sprak ook in de tijd van de Bijbel veel vaker niet, dan wel.

Neem het leven van Jakob. Ook hij wordt al snel uit de droom geholpen. God heeft prachtige woorden gesproken, maar daarna wordt het stil. De beelden uit de droom vervagen al snel. En dan moet je het maar uitzoeken. Zegen van God leidt niet altijd tot een voorspoedig leven. Gods nabijheid geeft niet altijd een *smooth* bestaan.

Dat zie je bijvoorbeeld bij Jezus. Aan het begin van zijn optreden wordt hij gedoopt. Ondergedompeld in de Jordaan. En dan gebeurt er iets machtig moois: de Geest daalt op hem meer als een duif. En uit de hemel horen de mensen: dit is mijn Zoon van wie ik zielsveel houdt! God de Vader spreekt zijn intense liefde uit voor zijn zoon. Dan zou je denken: dan zit je gebakken. Maar niets is minder waar. Menselijk gesproken. Jezus wordt naar de woestijn geleid, vast 40 dagen en nachten en wordt geteisterd door de duivel. Dat is soms je lot, ook als gezegend mens. Daar kom ik over 2 weken nog wel op terug bij de volgende preek over Jakob.

Want ook voor hem geldt dat: hij heeft geen idee. Is God er werkelijk bij? En hoe verhoudt Hij zich dan tot Jakobs omstandigheden en keuzes? Dat is een lastige vraag, ook voor ons. Vaak merken we helemaal niets van God. Lijkt hij enorm ver weg. Een beetje buiten ons bestaan. God lijkt er niet erg in betrokken. We leven gewoon ons leven en dan komt er van alles op je af. En dan moet je het maar uitzoeken.

En toch... kijk naar Jakob. We lezen over zijn alledaagse dingen. Het gewone leven. Maar ook in dat gewone leven zien wij, door het perspectief van de vertelling, God wel aan het werk. Juist in het gewone leven is God bij Jakob om hem dingen te leren. Levenslessen. En juist waar Jakob geraakt wordt. Waar emoties naar boven komen. Juist die momenten lijkt er iets te landen.

Allereerst bij de bron. Ik vind dat een mooi gegeven. Gods zegen in het alledaagse begint in de Bijbel vaak bij een bron. Rebekka werd daar gevonden voor Isaak. Nu komt Rachel Jakob tegen. Later vindt Mozes zijn vrouw Sippora bij een bron in Midjan. En Jezus komt er de Samaritaanse vrouw tegen. Bronnen zijn symbool van toekomst en leven. Volgende week gaat het daarover met ons jaarthema. Maar hier zie je het ook al. Jakob komt vanuit de woestijn bij een bron. En de toekomst gaat open. God laat je niet alleen.

Jakob wordt op slag verliefd op een herderinnetje. Rachel, zijn achternicht. Huilend valt hij haar om de hals en kust haar. Vermoeid van de reis, verweesd bijna. En dan iets vinden van het door God beloofde geluk. Tranen als een dankgebed. Zo'n mooi meisje op je pad. Pas na de zoen stelt hij zich voor. Liefde op het eerste gezicht. Zij laat hem onvermoede krachten voelen, zodat hij de putdeksel alleen wegrolt. Ze laat de tijd snel gaan, want zeven jaar werken gaan in een zucht voorbij. Een prachtig bruiloftsfeest volgt en dronken van geluk belandt Jakob de eerste nacht bij zijn bruid in bed. 's Ochtends volgt de kater: het is Lea.

En weer volgt een emotioneel moment. Woedend is hij op Laban. Je hebt me bedrogen! 'Hij raasde', zo staat er. 'Zo ga je niet met me om!' De zinnen die Laban uitspreekt zijn legendarisch. Zo doen we dat. Eerst de oudste. Het confronteert Jakob met zijn eigen keuzes. Met zijn eigen bedrog. *Karma is a bitch*, hoor ik mijn dochters wel eens zeggen. Maar er zijn ook andere uitdrukkingen voor: boontje komt om zijn loontje. *What goes around, comes around*. Het betekent: wat je in het leven stopt, dat komt bij je terug. Als je bedriegt, dan word je bedrogen. Je komt jezelf een keer tegen. Dat is een levensles voor Jakob. Maar een diepere levensles is dit: uiteindelijk gaat het *bij God* toch anders. Want zijn genade maakt, dat je *toch niet* je trekken thuis krijgt. Dat je *niet* krijgt wat je zelf in het leven stopt. Wat je verdient. Jakob, de bedrieger, wordt door Laban geconfronteerd. Die laat zien hoe mensen vaak met elkaar omgaan. God is anders. Geen karma, maar genade. Niet wat je verdient, maar vergeving. Dat realiseert Jakob zich waarschijnlijk op dit razende moment niet. Maar ergens zal er toch wel een lichtje gaan branden. Eens.

Dat merk je bij het derde emotionele moment. Lea krijgt kinderen. Rachel, de geliefde, niet. Ze verwijt het Jakob: 'Geef mij kinderen, anders ga ik dood!!' 'Ik ben toch zeker God niet', is het woedende antwoord van Jakob. In zijn emotie laat hij zien wat hij geleerd heeft. Hij dacht het leven te kunnen manipuleren. Hij zette alles naar zijn hand. Maar nu dringt het door. Ik ben geen God. Ik kan mijn eigen leven niet ontwerpen.

Het is een belangrijke les, ook voor jou en mij. We zijn mensen van deze tijd. En is het vandaag niet de trend, dat je denkt dat je alles kan regelen? *Design your own life*, zo was de slogan van een Zweedse doe-het-zelf meubelgigant. En dat was het gevoel. Verantwoordelijk voor je eigen geluk. Het is het neo-liberale denken dat in ieder van ons een haakje vindt. Maar soms komen we er keihard achter dat het niet zo werkt.

Wat moet deze confrontatie van Rachel en Jakob pijnlijk zijn voor alle ongewild kinderloze mensen. Maar dat is het ook als je mensen hoort spreken over 'het nemen van kinderen'. En als je ziet en hoort dat talloze abortussen plaatsvinden. We denken te beschikken over leven en dood. Maar velen van ons weten dat het niet zo werkt. In het groot: oorlogen, prijsstijgingen, zorg- en woningtekort. Je zet het leven niet naar je hand. Ook in je persoonlijke omstandigheden niet.

En hoe pijnlijk de zin die Jakob uitspreekt ook is. Het is tegelijk een levensles voor ieder van ons. We zijn niet overgeleverd aan een onvoorspelbaar lot. Maar in handen van een persoonlijk betrokken God. Dat is lang niet altijd te volgen. En het is zwaar om God te vertrouwen, soms. Maar laten we het wel leren met en aan elkaar. Gods houdt van je. Betrokken vader is hij. Als een liefdevolle, zorgzame moeder. Bij Jakob zien we dat je dan geen *smooth* leven krijgt. Meteen. Maar wel dat het God geen moment uit de hand loopt. Dat Hij het goed zal maken. Omdat Hij een genadig God is.

In ons leven spreekt God niet rechtstreeks. En het is ook niet zo dat je bij elke gebeurtenis kan denken: wat zou God hier mee zeggen? Hoe leidt Hij mijn leven? Dat kun je zeker niet voor *anderen*

invullen trouwens. Daar moeten we heel erg mee oppassen. Maar *samen* mogen we wel zoeken. En voor onszelf opmerkzaam leven. Want God *is* betrokken. Aanwezig in jouw leven.

Dat wil Hij laten proeven in het avondmaal van vandaag. Het is Jezus' manier om te laten ervaren, ook als je niks van God merkt. Als je het gevoel hebt dat de Heer ver weg is. Niet betrokken op je leven. Het is Jezus' manier om te laten voelen: boven jou stijgen engelen op en dalen ze neer. Je leeft onder een open hemel. Brood en wijn willen je bemoedigen dat God nooit ver weg is. Willen je bevestigen dat God je zegent. Probeer die zegen te ontdekken. En van daar uit uit te delen. Dan is ook het avondmaal een levensles van God.

Amen